

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Kluisbergen - Vuntestraat

Titel

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Kluisbergen - Vuntestraat

Auteur

Lien Van Der Dooren & Niels Janssens

Opdrachtgever

Landmeetkundig studiebureau Martens

Projectnummer

2015-196

Plaats en datum

Gent, september 2015

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 146

ISSN 2033-6898

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Bureauonderzoek	3
2.1	Landschappelijke en bodemkundige situering.....	3
2.1.1	<i>Topografische situering</i>	<i>3</i>
2.1.2	<i>Landschap en geologie</i>	<i>4</i>
2.1.3	<i>Bodem.....</i>	<i>6</i>
2.2	Historiek en cartografische bronnen	8
2.2.1	<i>Historiek.....</i>	<i>8</i>
2.2.2	<i>Cartografische bronnen.....</i>	<i>9</i>
2.3	Archeologische data	13
2.3.1	<i>Centrale Archeologische Inventaris</i>	<i>13</i>
2.4	Archeologische verwachting	14
3	Methode.....	15
3.1	Veldwerk	15
3.2	Strategie voor de uitwerking	16
4	Resultaten	17
4.1	Bodem	17
4.2	Spoorbeschrijving, interpretatie en vondstmateriaal	19
4.2.1	<i>Algemeen.....</i>	<i>19</i>
4.2.2	<i>Beschrijving en interpretatie van de sporen.....</i>	<i>20</i>
5	Besluit	23
5.1	Algemeen.....	23
5.2	Beantwoording onderzoeksvragen	23
5.3	Advies.....	25
6	Bibliografie	26
7	Lijst met figuren.....	28

8	Bijlagen.....	29
8.1	Lijsten	29
8.1.1	<i>Fotolijst.....</i>	29
8.1.2	<i>Sporenlijst.....</i>	29
8.1.3	<i>Vondstenlijst.....</i>	29
8.1.4	<i>Lijst tekenvellen</i>	29
8.1.5	<i>Lijst profielen</i>	29
8.2	Kaartmateriaal	29
8.2.1	<i>Overzichtsplan</i>	29
8.2.2	<i>Overzichtsplan met hoogtelijnen.....</i>	29
8.2.3	<i>Detailplan kijkvenster WP 7.....</i>	29
8.3	Digitale versie van het rapport, de bijlagen en het fotomateriaal	29

Technische fiche

Naam site:	Kluisbergen - Vuntestraat
Onderzoek:	Archeologische prospectie met ingreep in de bodem
Ligging:	Vuntestraat/Rijerstraat/Grote Herreweg Ruien 9690 Kluisbergen Oost-Vlaanderen
Kadaster:	Afdeling 1, Sectie B, Percelen 423C & 423F
Coördinaten:	Noordoost: X: 88284,7829 Y: 163183,6925 Noordwest: X: 88181,95 Y: 163143,6026 Zuidwesten: X: 88192,2365 Y: 163035,3445 Zuidoosten: X: 88233,7776 Y: 163031,3803
Opdrachtgever:	Landmeetkundig studiebureau Martens
Uitvoerder:	BAAC Vlaanderen bvba
Projectcode BAAC:	2015-196
Vergunningsnummer:	2015/354
Naam aanvrager:	Niels Janssens
Projectleiding:	Niels Janssens
Terreinwerk:	Niels Janssens, Lien Van Der Dooren, Stefanie Sadones, Nick Krekelbergh
Verwerking:	Lien Van Der Dooren, Niels Janssens, Stefanie Sadones
Wetenschappelijke begeleiding:	n.v.t.
Trajectbegeleiding:	Stani Vandecatsye (Agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen)
Bewaarplaats archief:	BAAC Vlaanderen bvba (tijdelijk)

Grootte projectgebied:	ca. 1 ha.
Grootte onderzochte oppervlakte:	1359 m ² (13,59% van het terrein)
Reden van de ingreep:	Realisatie woonverkaveling
Bijzondere voorwaarden:	Opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed
Archeologische verwachting:	Door de hoge ligging binnen het landschap en de nabijheid van een Romeins wegtracé en een site met bewoningssporen uit de steentijd, late ijzertijd en vroeg Romeinse periode werd een vrij hoge archeologische verwachting voorop gesteld.
Wetenschappelijke vraagstelling:	<p>De vraagstelling van het onderzoek, geformuleerd in de bijzondere voorwaarden, is gericht op de registratie van de nederzettingssite. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke bodemopbouw is tijdens het vooronderzoek vastgesteld? Is deze bodemopbouw over het hele terrein gelijkaardig of zijn er lokale verschillen? Op basis van welke bodemvormde factoren en/of processen kunnen de lokale bodemgenese en in voorkomend geval lokale variaties verklaard worden? Welke impact hebben bodemvormende factoren en/of processen gehad op het bewaringspotentieel en de bewaringstoestand van archeologisch erfgoed ten aanzien van sporensites en ten aanzien van steentijdsites? - Zijn er in de proefsleuven en de kijkvensters grondsporen of steentijdartefacten vastgesteld? Zijn de grondsporen natuurlijk en/of antropogeen en wat is hun bewaringstoestand? Manifesteren de steentijdartefacten zich in bepaalde sporen of bodemhorizonten? Gaat het om primair (in situ) of om secundair materiaal? -In het geval er relevante archeologische structuren of vondstconcentraties aanwezig zijn: -Kunnen op basis van vondstmateriaal (typologie), oversnijdingen en/of vulling uitspraken gedaan worden over de datering en de onderlinge fasering van: de aangetroffen poren en de steentijdensembles? -Kunnen er op basis van de aard van de contexten en/of het vondstmateriaal uitspraken gedaan worden over het type vindplaats (bewoning, funerair, religieus, artisanaal,...)? Kunnen er na het vooronderzoek reeds specifieke sporen of sporenclusters gedetermineerd en/of verwacht worden (plattegronden, enclos, graven, steenbouw, waterputten, haarden,...) en in welke densiteit?

-Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones met archeologische sporen en steentijdartefacten?

-Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief? Kan het principe van behoud in situ nagestreefd worden (op korte en op middellange termijn), zoja welke maatregelen moeten genomen worden om aan het behoudsprincipe te voldoen?

-Indien behoud in situ van archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk blijkt in het kader van de geplande doelstellingen, welk(e) de(e)l(en) van het terrein dienen voorafgaand opgegraven te worden om een ongedocumenteerde vernieling van archeologisch erfgoed te vermijden? Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

-Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van de archeologische vindplaats op regionaal en op Vlaams niveau? In hoeverre zijn gelijkaardige vindplaatsen gekend en gedocumenteerd? Welke site-specifieke vraagstellingen kunnen geformuleerd worden bij een vervolgonderzoek?

-Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke vermoedelijke hoeveelheid?

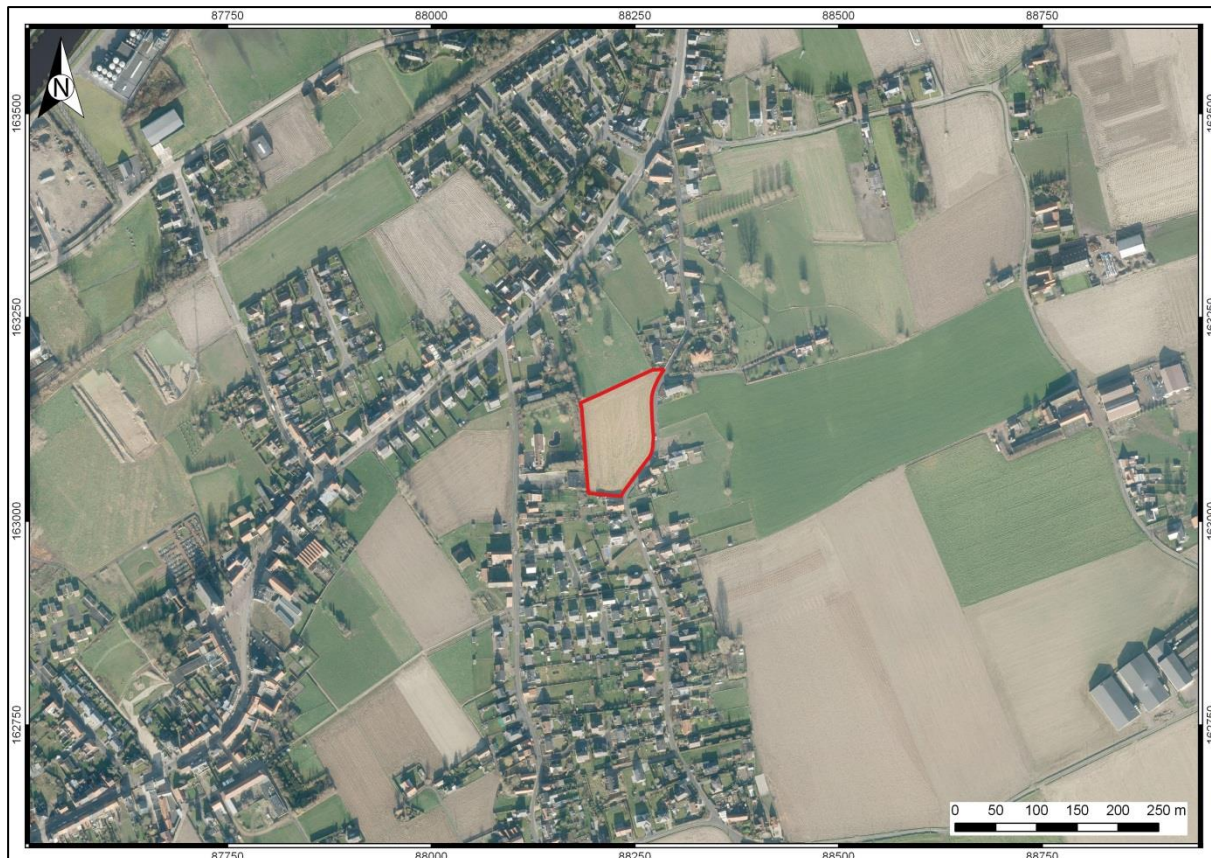
-Welke rudimentaire inschatting kan er gemaakt worden van de tijdsduur van een vervolgonderzoek? Welke personeelsbezetting, personeelskwalificaties en (specialistische) begeleiding zijn hierbij aangewezen?

Resultaten:

Er werden tijdens het onderzoek weinig tot geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. Slechts enkele niet-dateerbare greppels en recent te dateren baksteensporen werden aangetroffen.

1 Inleiding

Naar aanleiding van de realisatie van een nieuwbouwproject langs de Vuntestraat in Ruien (Kluisbergen) voerde BAAC Vlaanderen op 1 en 2 september van 2015 een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit. Dit onderzoek gebeurde in opdracht van Landmeetkundig Studiebureau Martens.

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op orthofoto.¹

In het kader van het 'archeologiedecreet' (decreet van de Vlaamse Regering 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist, in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed, eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de verkaveling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de prospectie is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

¹ Geopunt 2015a

Projectverantwoordelijke voor deze prospectie was Niels Janssens. Lien Van Der Dooren, Stefanie Sadones en Nick Krekelbergh werkten mee aan het onderzoek. Deze laatste werd tijdens het project als aardwetenschapper ingezet. Contactpersoon bij de bevoegde overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, was Stani Vandecatsye. Contactpersonen bij de opdrachtgever was Noël Martens.

Na dit inleidende hoofdstuk volgt een beknopt bureauonderzoek, met de gekende bodemkundige en historische/archeologische gegevens betreffende het onderzoeksgebied en haar omgeving. Vervolgens wordt de toegepaste methode toegelicht, waarna de resultaten van de prospectie worden gepresenteerd. Hieruit volgt een korte synthese met daaraan gekoppeld een advies voor vervolgonderzoek.

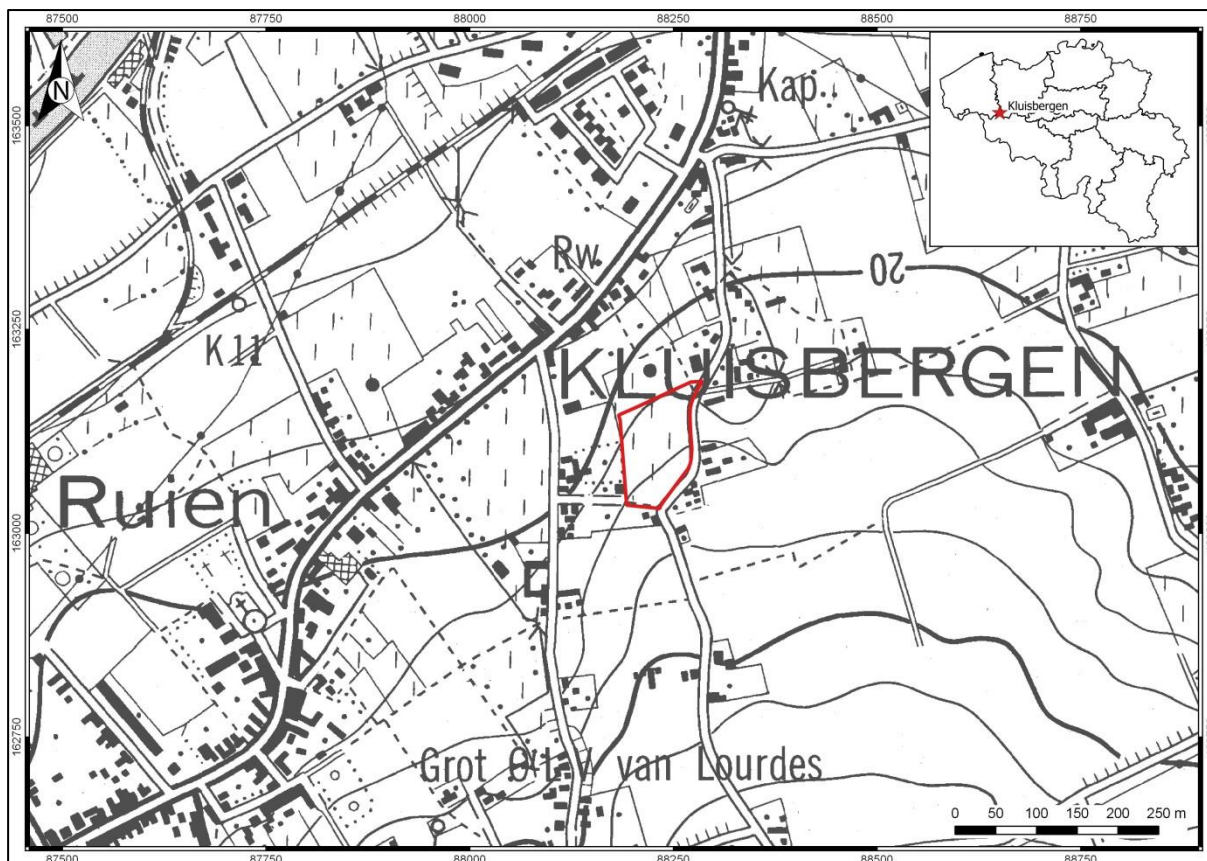
2 Bureauonderzoek

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie en archeologie met betrekking tot de onderzoekslocatie en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.1 Landschappelijke en bodemkundige situering

2.1.1 Topografische situering

Het onderzoeksgebied is gelegen langs de Vuntestraat in de gemeente Kluisbergen, in het uiterste zuidwesten van de provincie Oost-Vlaanderen. Het terrein was bij aanvang van het onderzoek nog volledig onbebouwd en werd gebruikt als grasland. Tot voor kort was het echter nog in gebruik als akkerland, zoals bijvoorbeeld nog te zien op meer recente luchtfoto's (zie Figuur 1). De terreinen ten zuiden van het gebied zijn reeds volledig bebouwd en ook de terreinen ten oosten ervan, aan de overzijde van de Vuntestraat, raken stilaan volgebouwd. Net ten zuiden van de onderzoekszone lag een verhard wandelpad, zoals te zien op Figuur 2.

Figuur 2: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart²

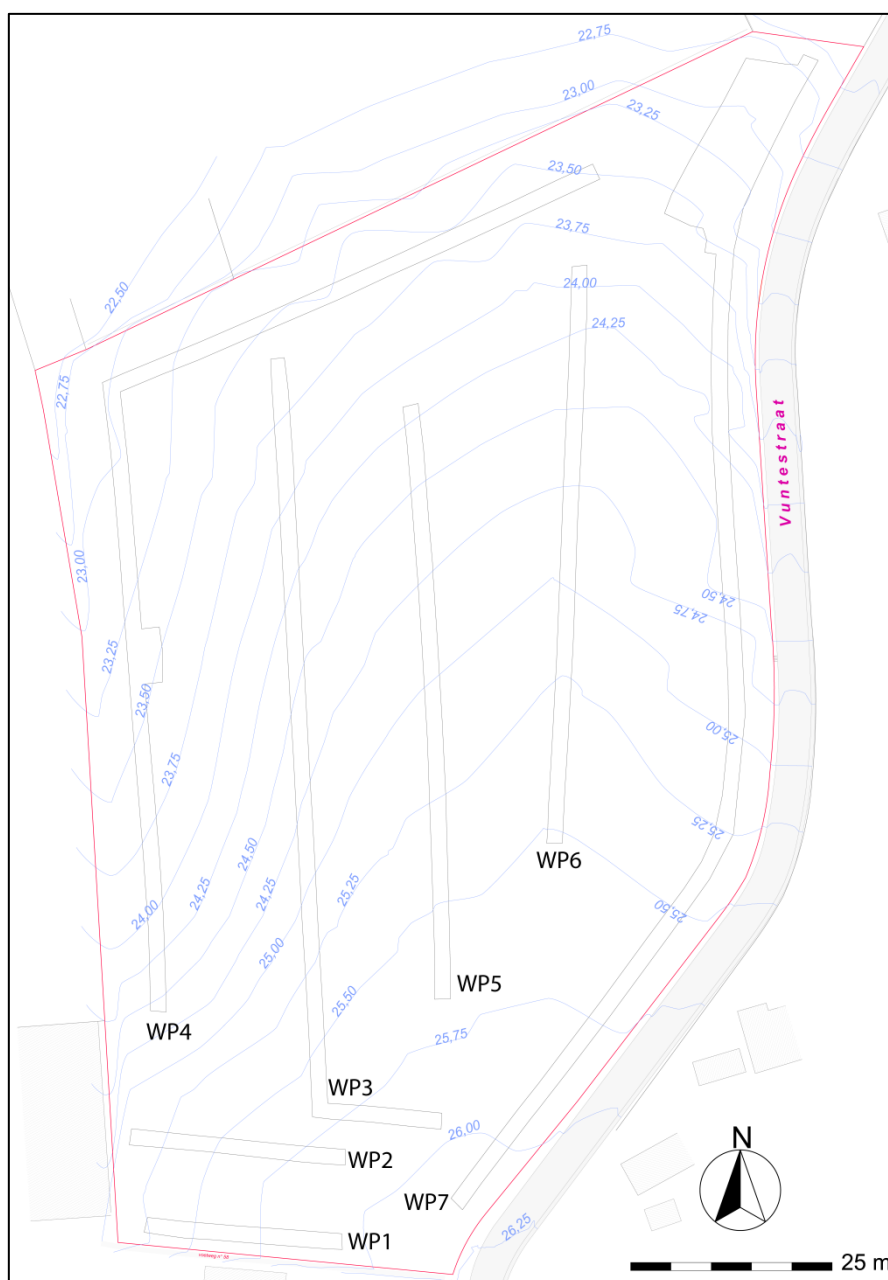
² Geopunt 2015b

2.1.2 Landschap en geologie

Landschappelijke situering

Het terrein was gelegen op een hoger gelegen deel in het landschap, tussen 22,5m en 26m TAW, op zo'n 800m ten zuidwesten van de Schelde.

Binnen het gebied waren enkele duidelijke hoogteverschillen waar te nemen. Het hoogste punt, zo'n 26m TAW, was in het zuiden gelegen, deze hoogte daalde geleidelijk aan in rechte lijn naar het noorden toe tot ongeveer 23,5m TAW. Zowel in het westen als in de meest noordoostelijke hoek kon een sterkere daling van telkens ongeveer 2m herkend worden. In de noordoostelijke hoek was tevens het diepste punt van het plangebied, 22,5m TAW, gelegen.

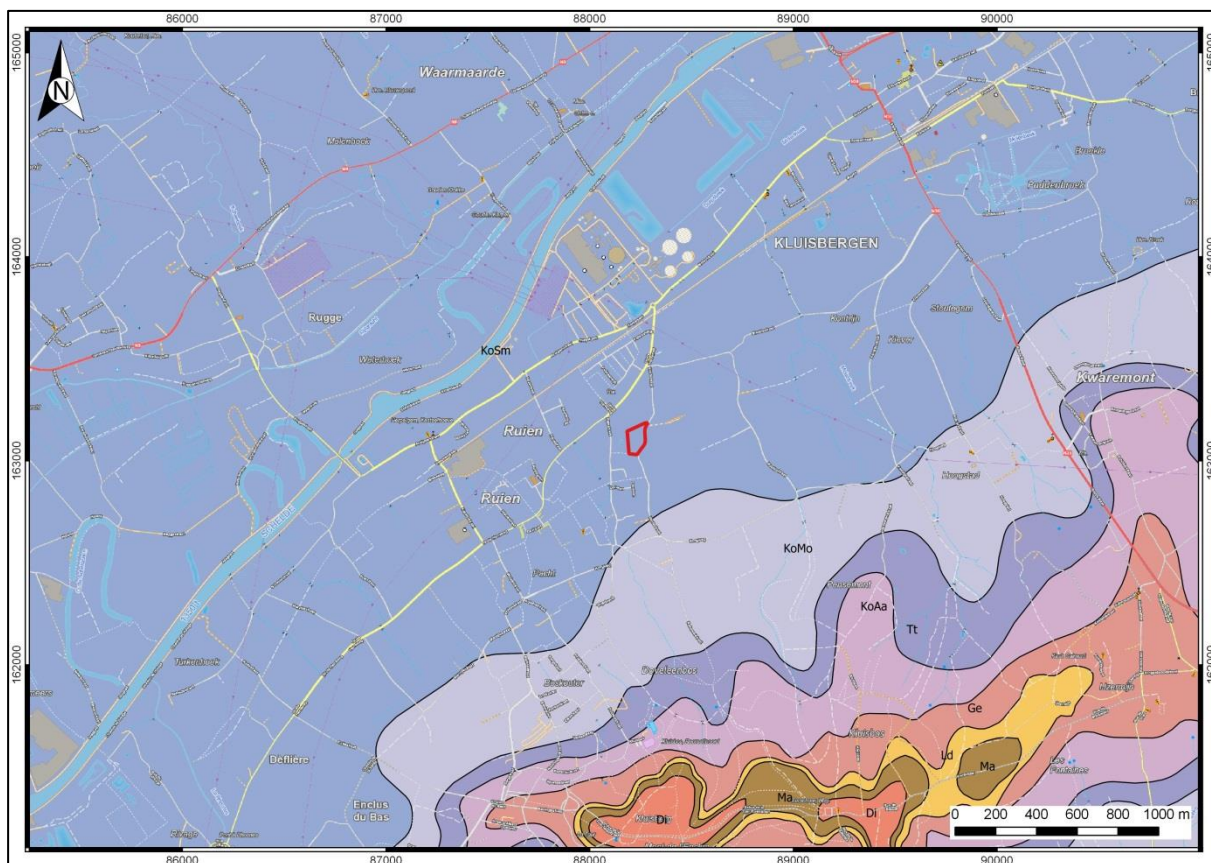

Figuur 3: Hoogteverschillen binnen het onderzoeksgebied (blauw: hoogtelijnen met vermelding m TAW; rood: plangebied; grijs: sleuven)

Geologische situering

De tertiaire ondergrond bestaat ter hoogte van het plangebied uit afzettingen die tot de *Formatie van Kortrijk* behoren. Dit is een hoofdzakelijk mariene afzetting, die meestal uit klei of erg siltig zand bestaat. Het ontstaan van deze afzettingen moet in het Vroege tot Midden Ieperiaan³ gedateerd worden.⁴

In de directe omgeving van het plangebied wordt de tertiaire ondergrond geklasseerd bij het *Lid van Saint-Maur* (KoSm) (zie Figuur 4). Deze afzettingen bestaan uit mariene, zeer fijsiltige keiige afzettingen. Even ten zuidwesten van het plangebied – op de rechteroever van de Schelde – bestaat de tertiaire ondergrond uit afzettingen van het *Lid van Moen* (KoMn), mariene afzettingen die erg gelijkaardig zijn aan deze van het Lid van Saint-Maur, maar een meer siltige tot zandige samenstelling hebben. Dit laatste is zeker het geval in de Scheldevallei, waar de afzettingen een opvallend sterke siltige samenstelling hebben. Kenmerkend voor het Lid van Moen is het voorkomen van *Nummulites planulatus*, veelkamerige kalkskeletjes van grote foraminiferen.⁵

Figuur 4: Situering onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart⁶

Volgens de Quartairgeologische kaart (zie Figuur 5) kan het onderzoeksgebied gerekend worden tot de formatie van Gent. De ondergrond van deze formatie, die zich in het Weichselien heeft gevormd, bestaat uit zandige tot zandlemige, eolische afzettingen die vaak een alternerend karakter hebben, namelijk een topgedeelte dat bestaat uit een vrij homogeen uitzienend pakket en een basisgedeelte

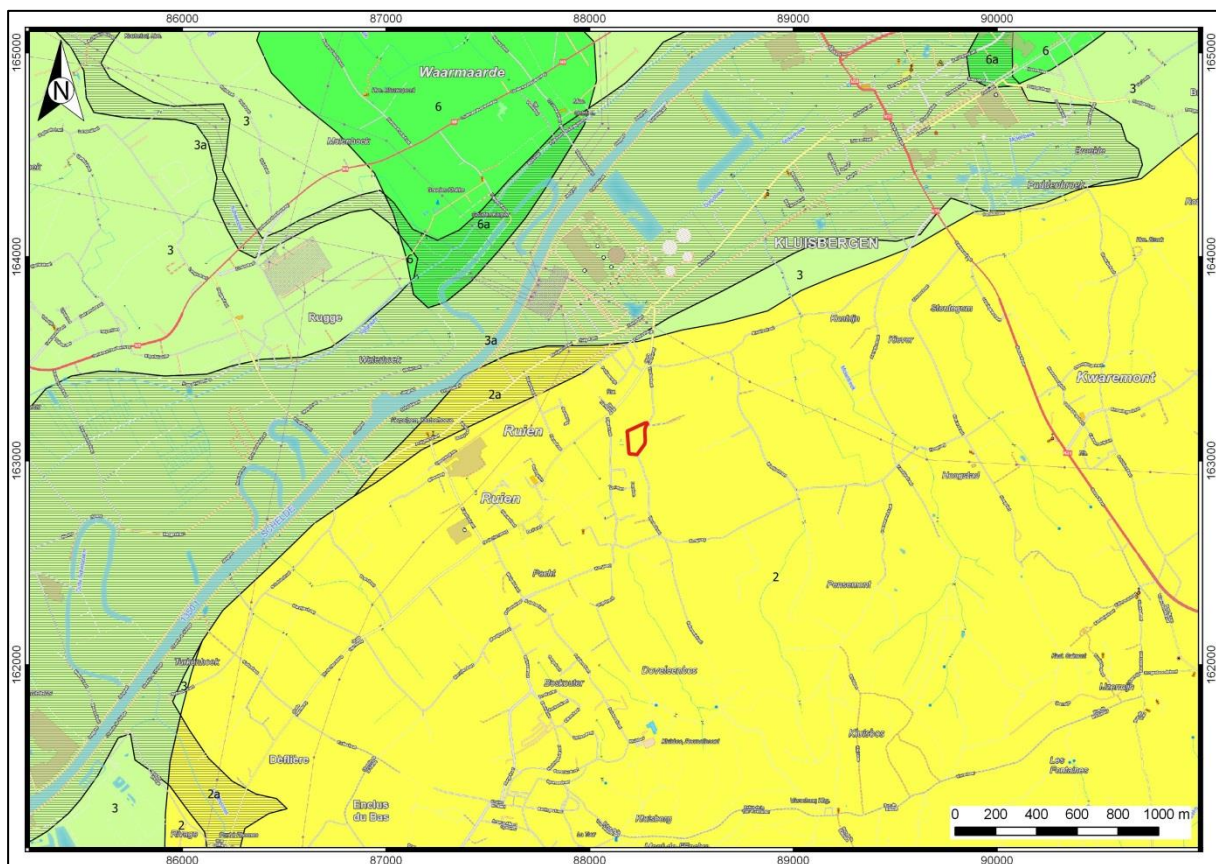
³ 56,0 tot 47,8 Ma.

⁴ Laga ea. 2001, 139-140.

⁵ De Geyer ea. 1999, 29-30; Jacobs ea. 1999, 29.

⁶ DOV Vlaanderen, 2015a

waarbij een afwisseling van fijne en grofkorrelige lagen zichtbaar is. De dikte van dit pakket kan variëren van 2m tot zelfs 5m dik.⁷

Figuur 5: Situering onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart.⁸

2.1.3 Bodem

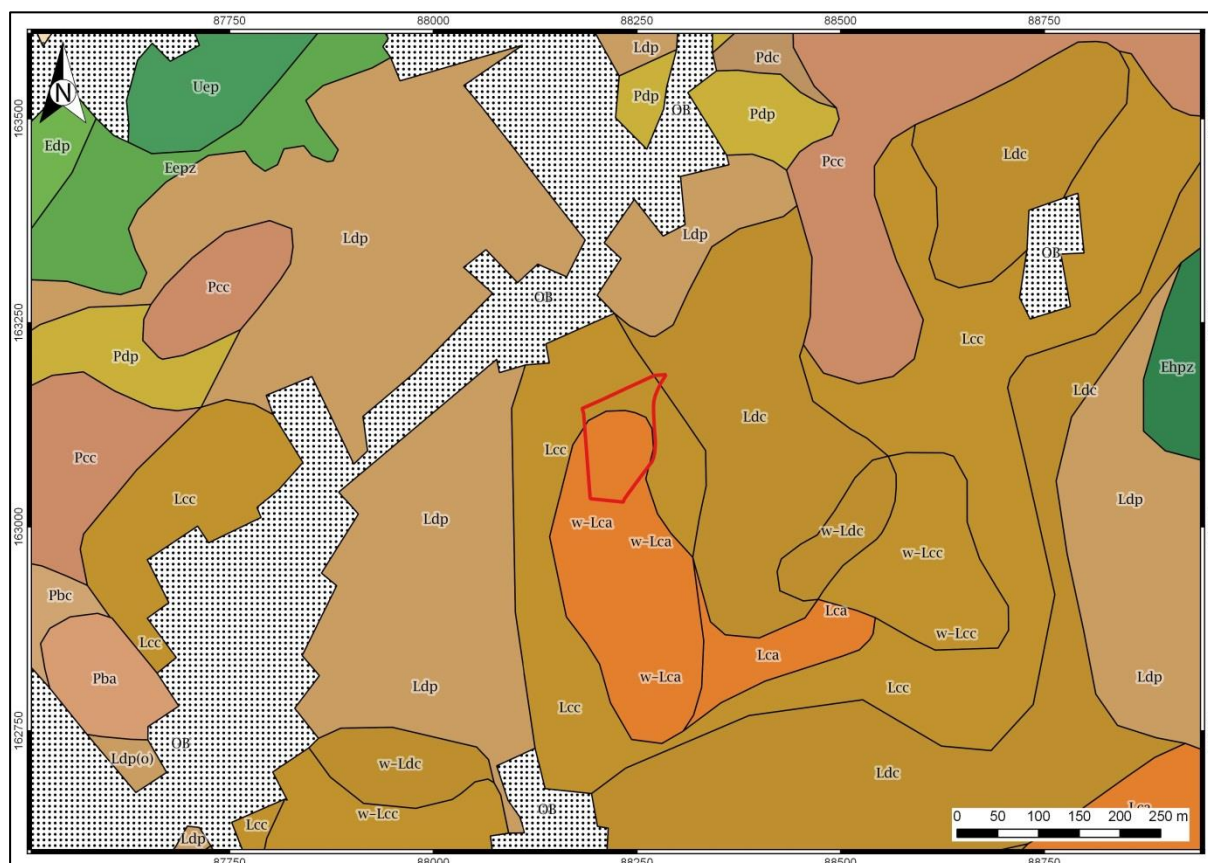
Op de bodemkaart van Vlaanderen staan voor het onderzoeksgebied drie verschillende bodemtypes weergegeven. Het ging hier in alle gevallen om zandleembodems met een textuur B-horizont, waarbij kleine variaties konden waargenomen worden.

Het grootste deel staat opgetekend als zijnde een w-Lca bodem, een matig droge zandleembodem met textuur B horizont. Enkel in het noorden van het onderzoeksgebied is een Lcc bodem, een matig droge zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont aanwezig en in de uiterste noordoostelijke hoek staat ten slotte nog een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Ldc-bodem) opgetekend.⁹

⁷ Bogemans 2007, 18

⁸ DOV Vlaanderen, 2015b

⁹ DOV Vlaanderen 2015c

Figuur 6: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen¹⁰

¹⁰ DOV Vlaanderen 2015c

2.2 Historiek en cartografische bronnen

Binnen dit kader wordt eerst een klein historisch overzicht gegeven over de omgeving van het onderzoeksgebied, daarna worden de reeds gekende archeologische waarden uit de nabije omgeving besproken.

2.2.1 Historiek

Kluisbergen is een gemeente die sinds 1970 werd gevormd door de fusie van Berchem, Kwaremont, Ruien en Zulzeke. De naam werd uiteraard ontleend aan de nabij gelegen Kluisberg.¹¹ Het onderzoeksgebied zelf is gelegen binnen een zone die voor 1970 nog behoorde tot Ruien.

Tot 1737 behoorde Ruien dan weer toe aan de parochie van Berchem, die reeds in de 12de eeuw werd opgericht. Er is echter voor de 16de eeuw geen duidelijke vermelding van de naam Ruien¹².

De bewoning in de streek moet zeker vroeger aanwezig zijn geweest dan de 12de eeuw. De hoger gelegen zandleem- en leemgronden langs de rechter- en linkeroever van de Schelde waren immers sterk gewild als landbouwgrond, waardoor reeds in de vroege middeleeuwen een reeks kouters van geringe omvang aanwezig waren. Vele van deze landbouwgronden kenden vermoedelijk zelfs Romeinse voorgangers¹³.

Omdat historische informatie (geschreven bronnen, kaarten, etc..) voor de vroegere periodes niet beschikbaar zijn, zijn we voornamelijk aangewezen op archeologische bronnen.

Voor deze Romeinse periode brachten talrijke veldprospecties, uitgevoerd door M. Rogge, reeds een beeld van een landschap dat bezaaid was met verschillende villa-domeinen naar voor. De centraal gelegen villa's zorgden op deze manier voor de uitbating van het omringende gebied. Verschillenden werden reeds in de omgeving van het onderzoeksgebied opgegraven, namelijk te Tiegem, Heestert, Velzeke-Steenbeke, Zegelsem, Michelbeke en Melden. Dat de omgeving van Ruien in de Romeinse periode reeds bewoond werd kan verder vermoedt worden door de nabijheid van enkele Romeinse wegen, waaronder een weg die Blicquy met Kerkhove verbond en de Grote Herreweg, waarvoor eveneens een Romeinse oorsprong wordt vermoedt. Ook de nabijheid van de baanpost te Kerkhove-Waarmaarde en enkele tumuli in het Kluisbos moeten in dit opzicht vermeld worden¹⁴.

Zelfs van menselijke aanwezigheid uit periodes voor de Romeinse is er sprake. Recent archeologisch onderzoek te o.a. Ruien-Rosalinde¹⁵ en Avelgem-Huttegemastraat¹⁶ toont een aanwezigheid van vroeg-Romeinse en zelf sporen uit de metaaltijden en steentijden aan. Ook het nog lopende, grootschalige onderzoek naar steentijdresten aan de boven Schelde te Kerkhove en de vondst van enkele voorwerpen uit het paleolithicum bij de zogenaamde uitkijktoren te Ruien¹⁷ mogen hierbij vermeld worden.

Vermoedelijk kent de streek rond Ruien dus al een vrij lange bewoningsgeschiedenis. Om een evolutie specifiek voor het onderzoeksgebied te geven, ontbreekt het echter aan duidelijke bronnen. Het bekijken van enkele historische kaarten kan al wat meer informatie verschaffen over de meer recente perioden (18de eeuw en later).

¹¹ De Brabandere et al 2010, 131

¹² Vandeputte 2008, 216-219

¹³ Verhulst 1995, 120

¹⁴ Verbrugge, De Graeve, Cherreté 2010, 13-15

¹⁵ Cherreté et al 2012; Verbrugge et al 2012

¹⁶ Janssens 2015

¹⁷ Inventaris bouwkundig erfgoed 2015

2.2.2 Cartografische bronnen

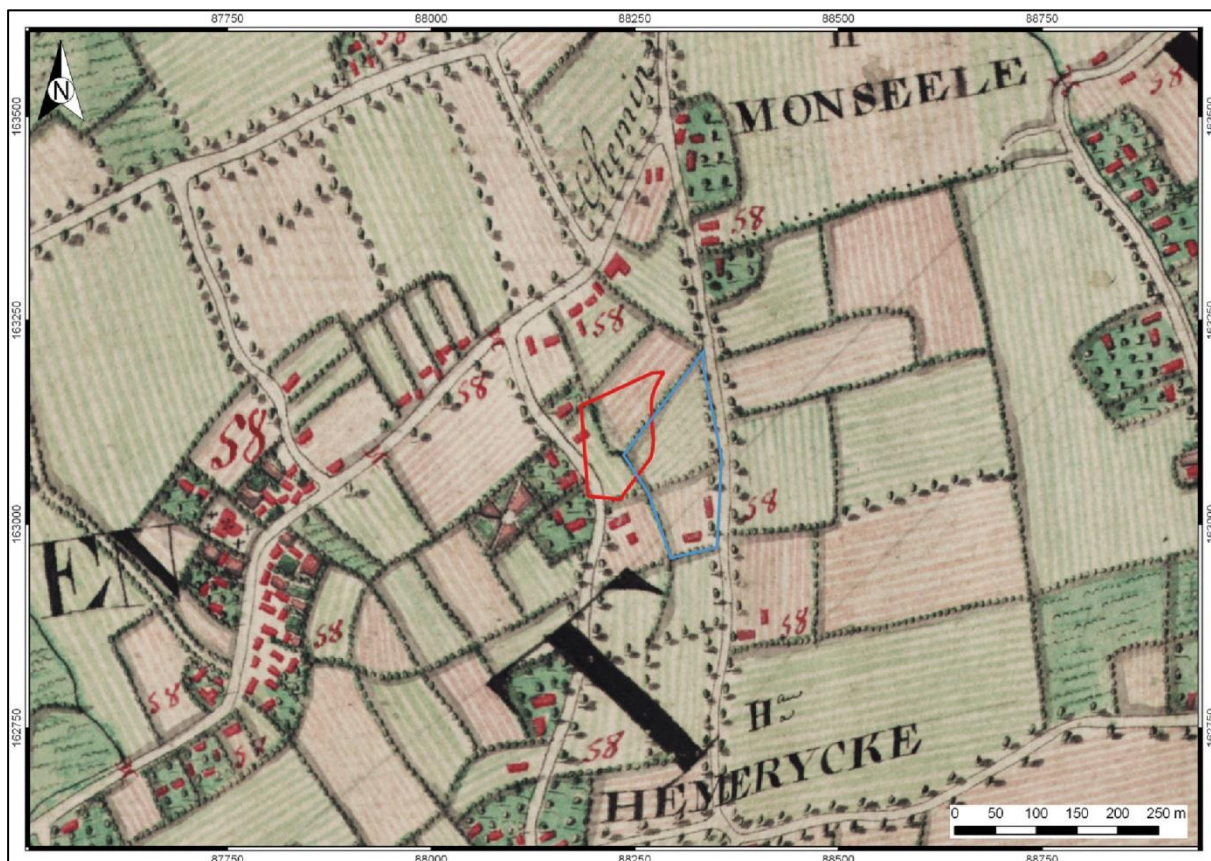
Om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd, zijn enkele historische kaarten geraadpleegd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 18de eeuw of later voorhanden zijn.

Het historisch kaartmateriaal geeft een beeld van hoe (eventuele) bebouwing evolueerde door de eeuwen heen, maar pas vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen, m.a.w. vanaf de 18de eeuw. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op de kaarten geen garantie dat er geen bebouwing geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven, en was er geen of weinig aandacht voor de “gewone bewoning”/burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Op de *Ferrariskaart* (einde van de 18^e eeuw: 1771 - 1778) (zie Figuur 7) wordt het plangebied weergegeven als akkers. Volgens de georeferentie (rode kader) ligt het terrein iets meer westwaarts, maar een blik op de percelen en een vergelijking met andere kaarten leert ons dat het vermoedelijk meer oostwaarts moet gezien worden (blauwe kader) en dat de twee noord-zuid lopende wegen, de Rijerstraat en de Vuntestraat, niet geheel juist zijn opgetekend. De wegen kunnen echter ook doorheen de tijd kleine wijzigingen doorlopen hebben.

Als we ervan uitgaan dat de blauwe omlijning de perceelsgrenzen weergeeft, zien we in het zuiden van het onderzoeksgebied twee gebouwen staan, namelijk één met een WZW-ONO oriëntatie en één met een NNW-ZZO oriëntatie. Vermoedelijk gaat het, gezien de ligging, om gebouwen behorende tot een boerderij.

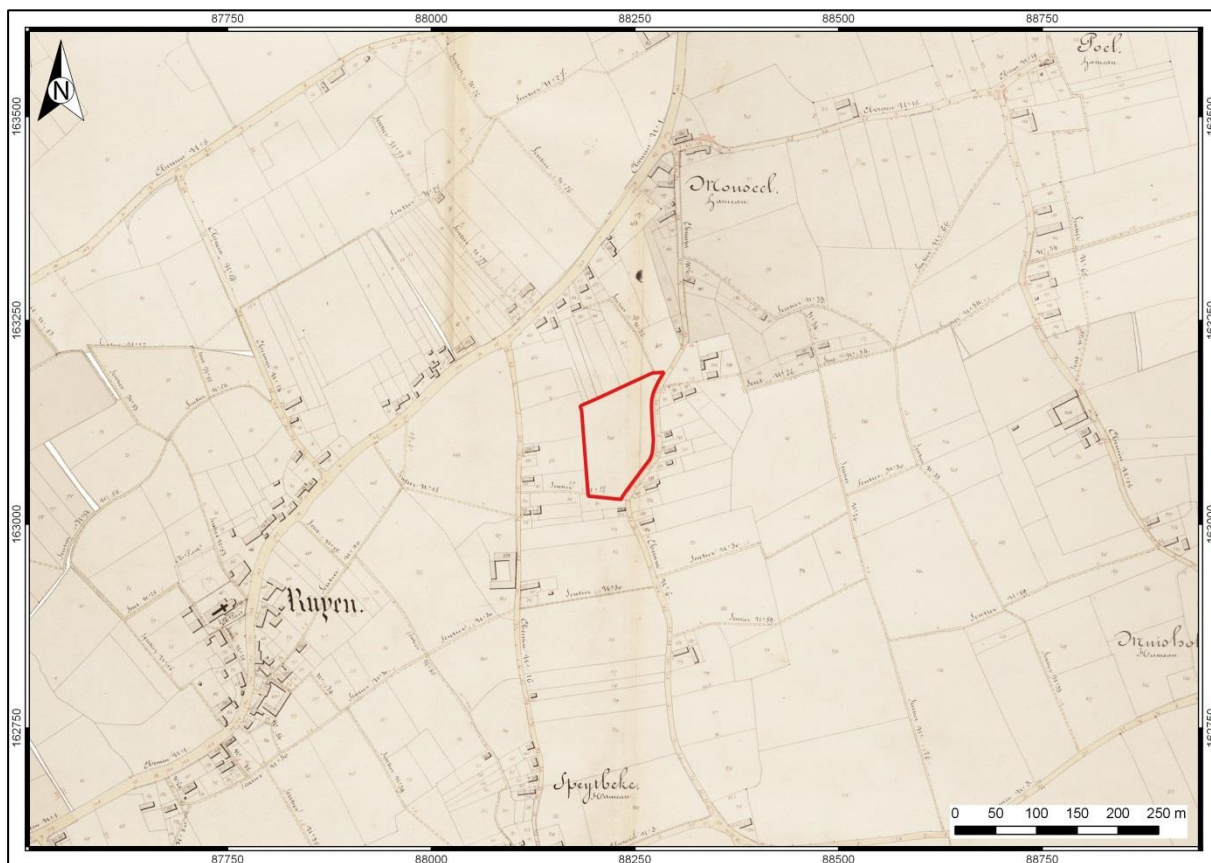
Wat betreft de percellering kan gezegd worden dat er slechts één perceelsgreppel aanwezig is, die het terrein ongeveer in twee gelijke stukken verdeeld. Deze tweedeling is vandaag de dag nog steeds terug te vinden. Het gaat hier om het noordelijker gelegen perceel 423f en het zuidelijke perceel 423c.

Figuur 7: het plangebied weergegeven op de Ferriskaart.¹⁸

De volgende kaart die bestudeerd werd is de Atlas der buurtwegen (1840), waarbij meteen duidelijk wordt dat de projectie veel correcter is. Binnen de onderzoekszone blijken ten eerste de twee gebouwen in het zuiden van het gebied en de perceelsgreppel in het midden verdwenen te zijn. Net ten zuiden van het onderzoeksgebied staat een wandelweg aangegeven, deze blijkt vandaag nog steeds aanwezig te zijn.

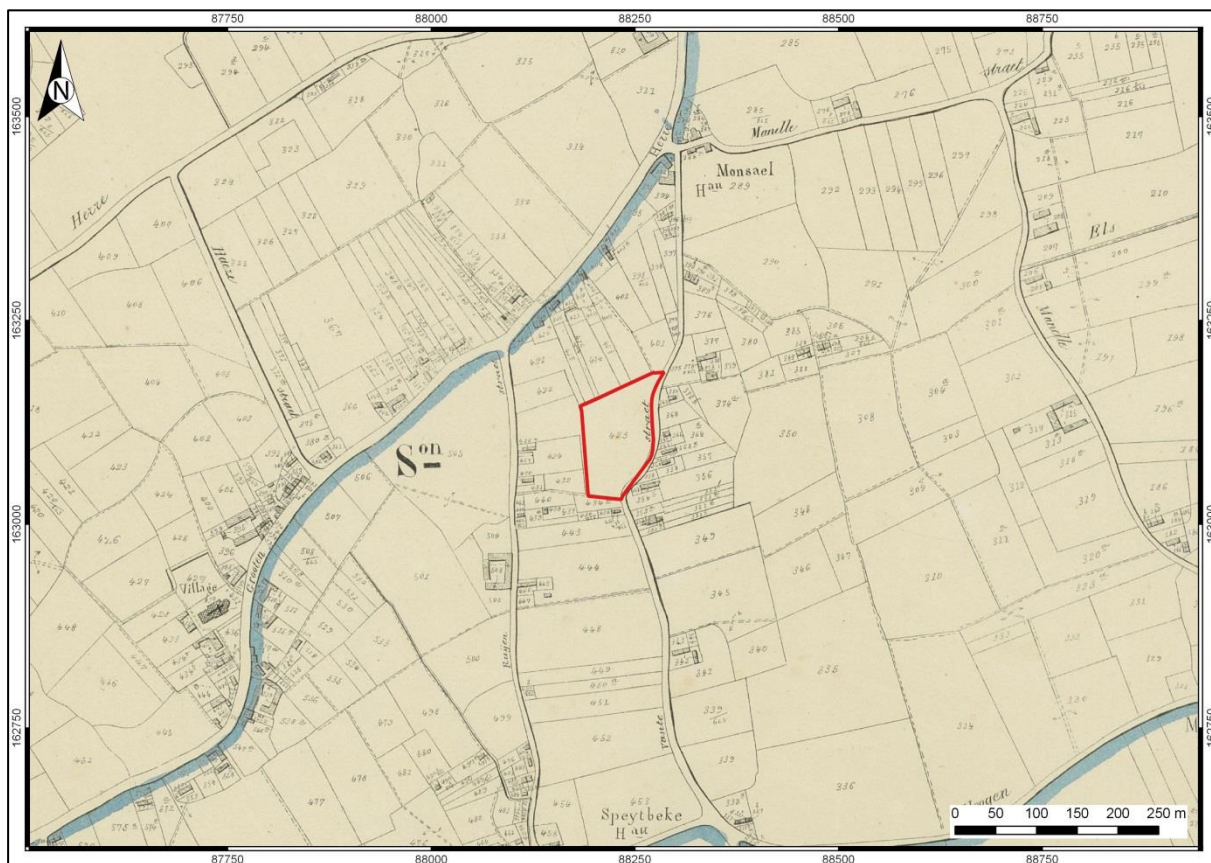
¹⁸ Geopunt 2015c

Figuur 8: het plangebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen.¹⁹

Op een andere kaart uit dezelfde periode, de Popp-kaart (1842), is exact dezelfde situatie te zien, wat aan geeft dat deze waarschijnlijk wel correct is.

¹⁹ Geopunt 2015d

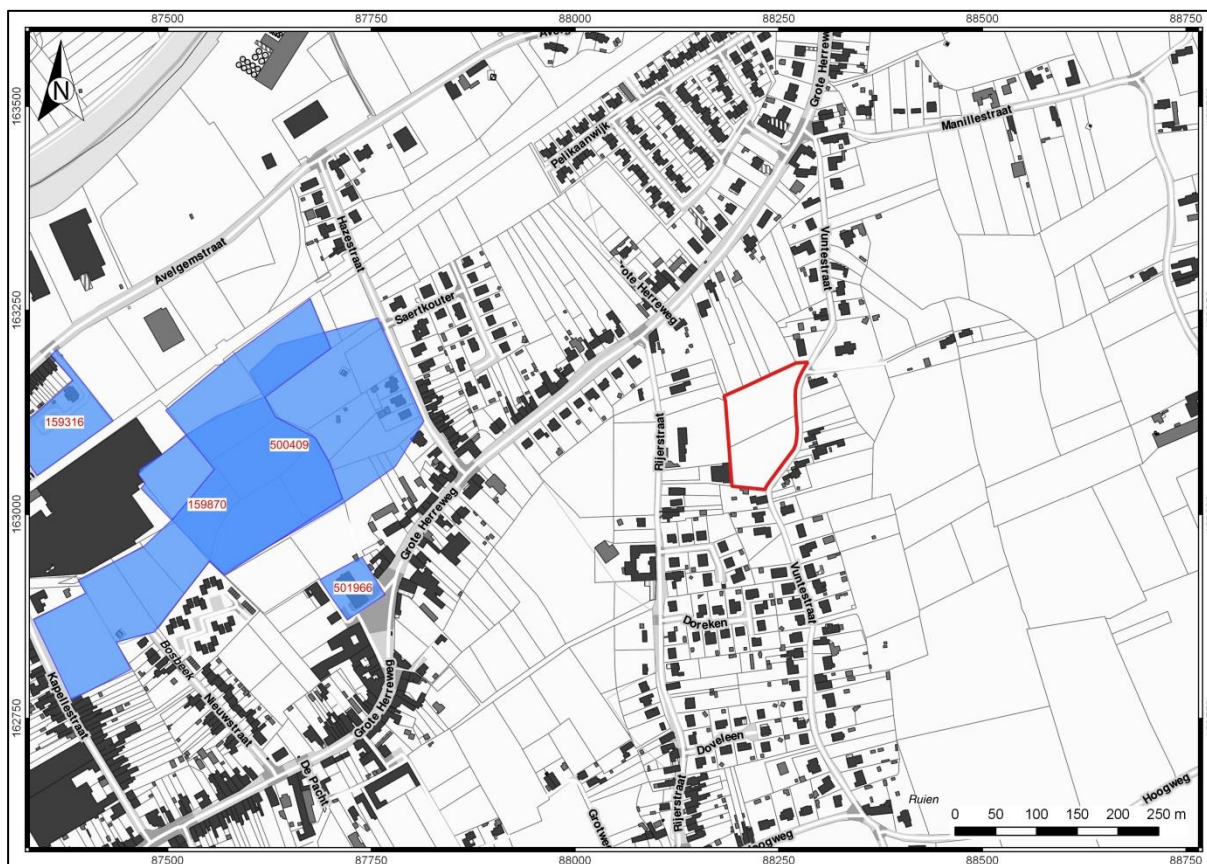
Figuur 9: het plangebied weergegeven op de Poppkaart.²⁰

²⁰ Geopunt 2015e

2.3 Archeologische data

2.3.1 Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt ons om een inschatting te maken over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied (Figuur 10)²¹.

Figuur 10: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving²²

In de omgeving van het plangebied zijn volgende vindplaatsen te zien op de CAI:

- Locatie 159870: Ruien-Rosalinde: Archeologische opgraving uitgevoerd door SOLVA.
 - Er werd een concentratie debitageafval, alsook een okervlek en een haardplaats uit het finaal-paleolithicum vastgesteld²³. Verder werden ook verschillende bewoningssporen uit de late ijzertijd-vroeg Romeinse periode, waaronder twee zogenaamde portiekgebouwen²⁴ en minstens twee brandrestengraven, aangesneden, alsook enkele (paal)kuilen en greppels die eerder in de middeleeuwen te plaatsen waren. De locatie van deze vondsten op slechts zo'n 400m van het plangebied hebben mee gezorgd voor het aanbevelen van dit vooronderzoek.
- Locatie 159316: Ruien-Avelgemstraat I: Archeologisch vooronderzoek uitgevoerd door All-Archeo

²¹ Centraal Archeologische Inventaris 2015

²² Centraal Archeologische Inventaris 2015

²³ Verbrugge et al. 2012

²⁴ Cherreté et al 2012

- Tijdens dit vooronderzoek werden enkele kuilen, greppels en paalsporen uit de nieuwe tot nieuwste tijd, maar ook twee sterk uitgeloogde greppels en een paalspoor uit een oudere fase werden aangetroffen.²⁵
- Locatie 500409: Ruien-Dorpswijk: Veldprospectie, uitgevoerd door Marc Rogge
 - Er zou hier Romeins bouwpuin gevonden zijn onder de vorm van tegulafragmenten en brokken glauconiethoudende kiezelzandsteen.²⁶
- Locatie 501966: Ruien-Sint-Corneliuskerk
 - Kerkgebouw dat een eerste bouwfase kende in de vroege 18de eeuw, namelijk 1713. Het werd nog verder verbouwd in de 18de en 19de eeuw, om uiteindelijk omstreeks 1870 volledig afgewerkt te worden.²⁷

2.4 Archeologische verwachting

De archeologische en historische gegevens over de omgeving van het onderzoeksterrein leren ons dat er vanaf de steentijd al bewoning was. Ook de periode late ijzertijd en vooral de Romeinse periode blijken wat betreft vondstmateriaal en structuren sterk vertegenwoordigd te zijn. Ook sporen uit de middeleeuwen zijn aanwezig.

Voornamelijk aan de hand van de archeologische data uit de directe omgeving en de ligging van het plangebied op een hoger deel in het landschap, kan gesteld worden dat het potentieel voor het aantreffen van archeologische sporen vrij hoog is.

²⁵ Reyns & Derieuw 2011, 20

²⁶ Centraal Archeologische Inventaris 2015

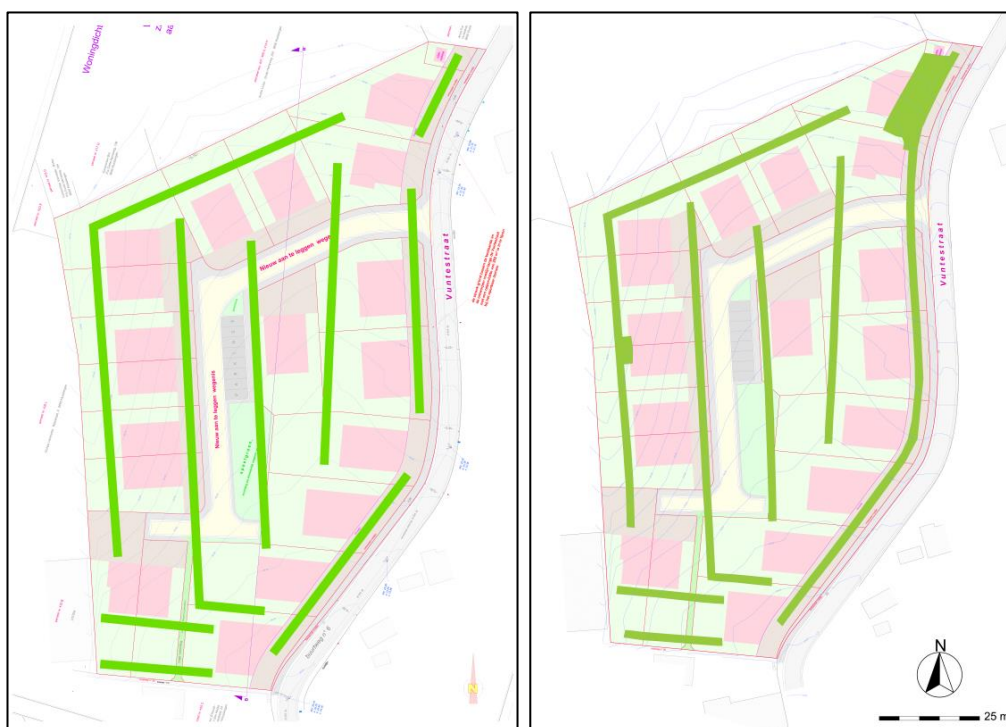
²⁷ Centraal Archeologische Inventaris 2015

3 Methode

3.1 Veldwerk

De prospectie met ingreep in de bodem bestond uit een standaard proefsleuvenonderzoek waarbij de methode van continue sleuven werd gebruikt. Min of meer parallelle, ononderbroken proefsleuven werden aangelegd over het volledige perceel. Bij de inplanting van deze sleuven werd zoveel mogelijk rekening gehouden met de geplande werken, de locatie waar de toekomstige huizen zouden worden ingepland werd zo gevrijwaard. De exacte positie werd dan ook in samenspraak met de opdrachtgever en het Agentschap vooraf vastgelegd.

In het zuidelijke deel van het onderzoeksterrein, ter hoogte van het wandelpad, werd het patroon van parallelle sleuven doorbroken. Hier werden twee korte parallelle sleuven dwars op de overige sleuven georiënteerd aangelegd. Om een volledige dekking van het te prospecteren terrein te garanderen, werden twee noord-zuid georiënteerde sleuven ook verlengd, de oriëntatie van het perceel en reliëf volgend. Zo werd uiteindelijk iets meer dan 10% van het terrein via deze sleuven onderzocht.

Figuur 11: Voorgesteld sleuvenplan (links) - Uitgevoerde proefsleuven (rechts)

Van het ca. 10 000 m² groot onderzoeksgebied werd uiteindelijk 1359 m² onderzocht in 7 proefsleuven en 2 kijkvensters. Het maaiveld varieerde van 22,5m TAW tot 26 m TAW (zie hoofdstuk 2.1.2). Het vlak werd aangelegd op een gemiddelde diepte van 50 cm onder dit maaiveld.

De sleuven werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 18 ton met gladde graafbak van 2 m. In elke sleuf werd machinaal één vlak aangelegd op het archeologisch relevante en leesbare niveau; dit onder begeleiding van minstens twee archeologen. Vervolgens werd het vlak gedeeltelijk manueel bijgeschaafd, zodat de sporen het best zichtbaar waren en meteen konden worden ingekrast. Drie sleuven werden volledig opgeschaafd, waarbij vastgesteld werd dat de zichtbaarheid niet veel groter werd, deze was bij de aanleg al zeer goed. De eerder zandige leembodem (er werd een leembodem verwacht) zorgde voor een zeer goede zichtbaarheid van de

aanwezige sporen. Daardoor werd beslist om de overige sleuven enkel bij te schaven, niet volledig. Er is hier wel gelet op het feit dat de sleuven heel proper werden aangelegd en ze zo snel mogelijk werden gefotografeerd na de aanleg. Ook het opduiken van het tertiair substraat (kleiige bodem) in sleuf 1 en 2 zorgde ervoor dat deze sleuven niet konden worden opgeschaafd.

Van alle sleuven werden overzichtsfoto's gemaakt en van alle sporen ook detailfoto's. De sleuven en sporen werden ingetekend door middel van een *GEOMAX Zennith 25* (GPS) en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van het programma *Autocad* werden de verzamelde data van de opgravingsvlakken verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

Per proefsleuf werd minstens één diepere profielput aangelegd waarbij min. 60 cm van de moederbodem zichtbaar was. De locatie ervan stond in functie van het inzicht in de lokale bodemopbouw (en de diepte van verstoring). Bij elke profielput werd de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op het plan aangeduid. Deze bodemprofielen werden opgemeten, opgekuist, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven per horizont op basis van de bodemkundige registratie- en beschrijvingsmethodes.

In sleuven 4 en 7 werden ook een kijkvenster aangelegd om de aanwezige sporen in een breder perspectief te kunnen waarderen. Beide kijkvensters werden machinaal aangelegd en manueel volledig bijgeschaafd. Het kijkvenster in proefsleuf 4 werd aangelegd naar aanleiding van baksteenpuin net onder het maaiveld, een baksteenoven werd hier namelijk vermoedt. Omdat deze structuren zich meestal net onder het maaiveld bevinden, niet in het moedermateriaal, werd besloten om dit kijkvensters in drie vlakken aan te leggen. Deze vlakken werden steeds fotografisch gedocumenteerd.

Het kijkvenster in proefsleuf 7 werd dan weer aangelegd naar aanleiding van een sterke concentratie bodemsporen.

Met behulp van een metaaldetector (*Tesoro Silver*) werd naar metaalvondsten gezocht. Er werden echter geen relevante metaalvondsten ingezameld.

Meteen na afloop van het onderzoek werden de proefsleuven gedicht om verdere degradatie en instabiliteit van het terrein te voorkomen. Dit gebeurde met instemming van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

3.2 Strategie voor de uitwerking

De basisuitwerking van het onderzoek en de rapportage van de onderzoeksresultaten gebeurden allen door BAAC Vlaanderen, conform de minimumnormen en de bijzondere voorwaarden bij de prospectie met ingreep in de bodem. De basisuitwerking van het onderzoek omvatte een beknopte omschrijving van alle sporen in een sporenlijst en het opstellen van een fotolijst en vondstenlijst. Een monsterlijst werd niet opgesteld wegens een gebrek aan significante bemonsterbare sporen. De veldplannen van de opgraving werden gedigitaliseerd en opgemaakt tot overzichtelijke kaarten. De profieltekeningen werden gedigitaliseerd en in uniforme afbeeldingen weergegeven. Deze basisuitwerking gebeurde onmiddellijk na het veldwerk.

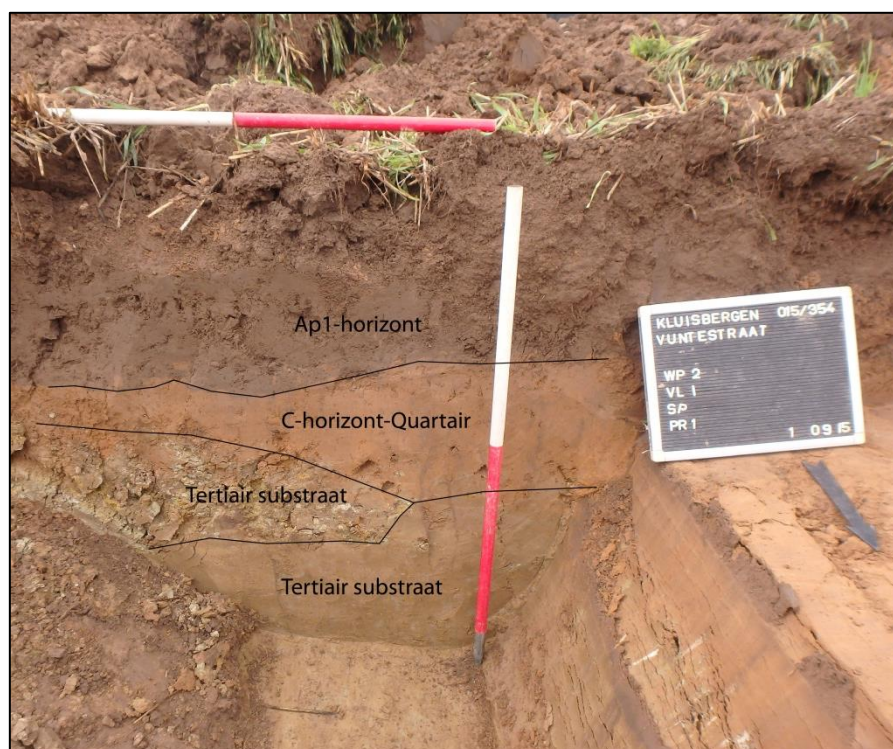
Na deze basisuitwerking werd een conceptrapport opgemaakt. Gezien dit rapport binnen de 10 dagen na het veldwerk afgeleverd kon worden, bleek het opstellen van een nota met aanbevelingen overbodig. De voorlopige onderzoeksresultaten en een voorstel tot vervolgadvis werd echter wel reeds informeel meegedeeld aan alle betrokken partijen. De inhoud van het conceptrapport stemt overeen met deze van het uiteindelijke eindrapport.

4 Resultaten

4.1 Bodem

Er werden in totaal 8 bodemprofielen verspreid over het onderzoeksgebied aangelegd en bestudeerd. Per sleuf werd zo, conform de bijzondere voorwaarden, minstens een profiel aangelegd. De locatie van deze profielen kan teruggevonden worden op het overzichtsplan.

In het zuiden van het onderzoeksgebied kon reeds in het vlak het tertiaire substraat herkend worden, het moet dan ook niet verbazen dat dit in de aangelegde profielen reeds duidelijk zichtbaar was. Onder de bouwvoor (Ap1 horizont) was de C-horizont, bestaande uit een homogeen uitziend pakket bruin-gele, zandige leem, zichtbaar maar niet echt dik bewaard. Hieronder was reeds het tertiaire substraat, bestaande een uit kleiige, groen-gele, glauconiethoudende bodem met grove fragmenten zandsteen. Deze beschrijving komt overeen met de reeds gekende bodemgegevens voor de streek (cf. infra).

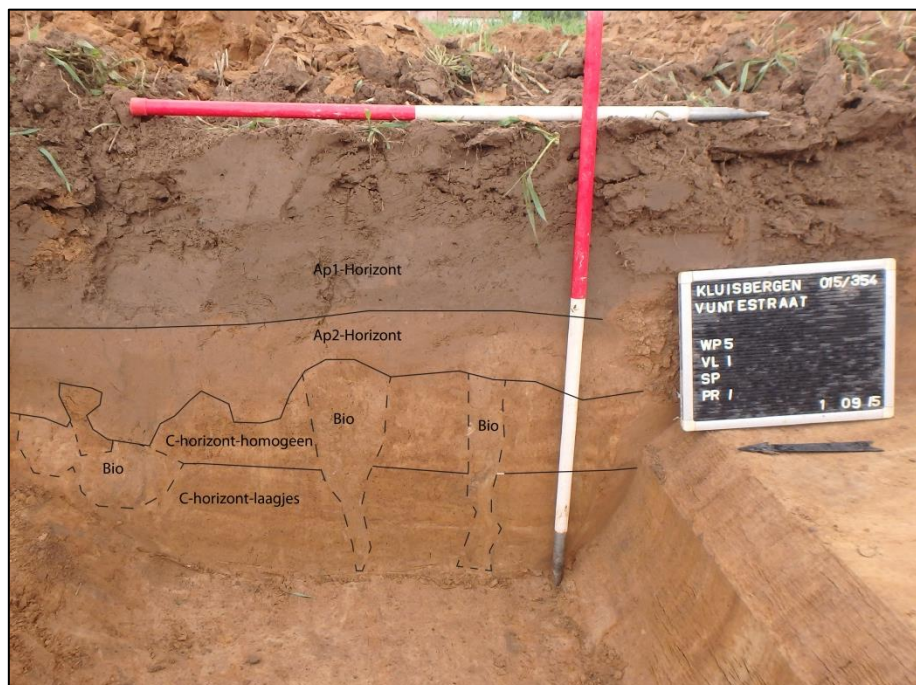
Figuur 12: Werkput 2 Profiel 1

Meer naar het noorden toe werd het tertiaire substraat bijna niet meer aangesneden, enkel in het uiterste noorden, in sleuf 7 werd het nogmaals geraakt. In de sleuven 5, 6 en 7 kon een gelijkaardige bodemopbouw waargenomen worden, namelijk:

- Ap1-horizont: bruin, zeer homogeen en sterk zandige leem met fragmenten baksteen, houtskool en mortel – vrij strakke ondergrens (nog recent bewerkt)
- Ap2-horizont: Grijs homogeen pakket lemig zand met baksteenstukjes, hoge mate bioturbatie en enkele houtskoolbrokjes – sterk grillige ondergrens door o.a. bioturbatie
- C-horizont: Zandige leem met een bruingele kleur, waarin een relatief hoge mate van bioturbatie kon herkend worden. Dit pakket had een alternerend karakter met een hoger gelegen homogeen pakket en een lager gelegen pakket waarbij een afwisseling van fijne en meer grofkorrelige laagjes kon waargenomen worden. Deze gegevens

komen overeen met deze van de beschrijving van het quartair geologisch materiaal dat voor de streek rond het onderzoeksgebied bekend is (cf.infra).

Het meest duidelijk was deze bodemopbouw te zien in profiel 1 van werkput 5, derhalve is dit profiel hier dan ook gebruikt als referentie voor de anderen.

Figuur 13: Werkput 5 profiel 1

Ook in proefsleuf 4 kon een dergelijke bodemopbouw herkend worden. Omdat het hier om een vrij lange sleuf ging, kon echter wel een beperkte variatie herkend worden. In het noorden werd, zoals reeds aangehaald, het tertiaire substraat nogmaals aangesneden in het vlak. Ongeveer in het midden van de sleuf werden verschillende concentraties baksteenpuin aangetroffen. In het profiel kan een sterke concentratie van het puin herkend worden onder de Ap1 horizont, vermengd met de Ap2 horizont, verder was er geen verschil met de bodemopbouw in sleuven 5, 6 en 7. Vermoedelijk werd dit hier gestort omdat een lager deel van het landschap ging, er kon in westelijke richting over een afstand van 20 meter namelijk een hoogteverschil van bijna 2m waargenomen worden.

4.2 Spoorbeschrijving, interpretatie en vondstmateriaal

4.2.1 Algemeen

Tijdens het onderzoek werd een beperkt aantal antropogene sporen aangetroffen, verdeeld over de proefsleuven 4, 6 en 7. De overige proefsleuven bleken, op enkele sporen van natuurlijke oorsprong na, volledig leeg. De aangetroffen sporen kunnen onderverdeeld worden in puinsporen, greppels en depressies of kuilen. Alle sporen werden op het terrein ingekrast, ingemeten en opgenomen in de sporenlijst. In onderstaande paragrafen worden deze kort beschreven en geïnterpreteerd. Ook het vondstmateriaal dat werd aangetroffen bij de aanleg van het vlak zal hieronder besproken worden.

Figuur 14: Overzichtsplan sleuven-sporen (oranje: baksteensporen; grijs: sporen; groene lijnen: natuurlijke sporen)

4.2.2 Beschrijving en interpretatie van de sporen

Omdat bij het afgraven van proefsleuven 1 tot en met 3 en proefsleuf 5 geen significante bodemsporen of vondsten werden aangetroffen, worden deze dan ook niet verder behandeld binnen dit hoofdstuk. De overige sporen kunnen we het best behandelen per werkput omdat van een onderlinge relatie wellicht geen sprake is.

Puinsporen in werkput 4

Proefsleuf 4, gelegen in het meest westelijke gedeelte van het terrein en tevens het laagst gelegen deel, telt 10 puinsporen. Al deze sporen zijn heterogeen van aard, met een oranje-bruine kleur en worden gekenmerkt door hoge baksteen concentraties en steekool inclusies. Sporen S4.001, S4.002, S4.003, S4.005, S4.006 en S4.010 zijn lineair van vorm, terwijl S4.004 en S4.006 eerder ovaal gevormd zijn, S4.008 onregelmatig van vorm is en S4.009 een halfronde vorm heeft. In eerste instantie werd gedacht aan de restanten van een ambulante veldoven voor baksteenproductie daterend tussen de 19^e en 20ste eeuw²⁸.

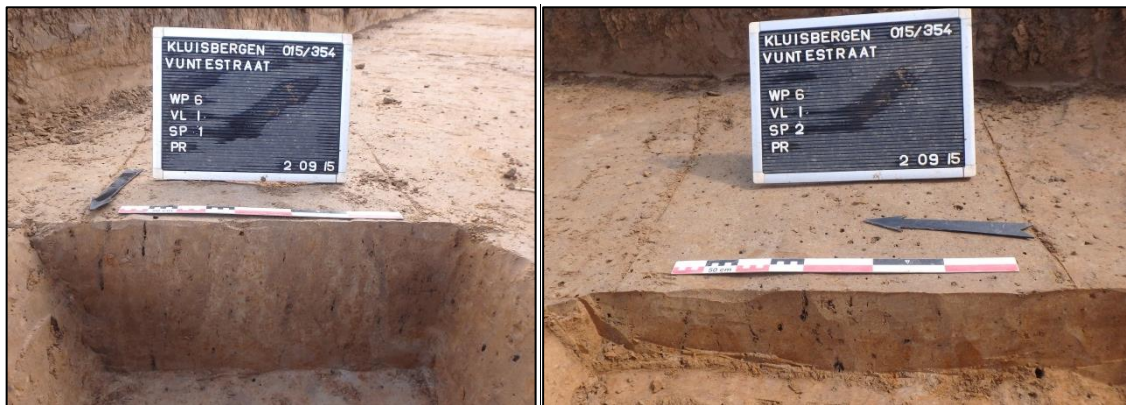
Figuur 15: Overzichtsfoto kijkvenster werkput 4 vlak 0b

Om deze theorie te staven, werd ter hoogte van S4.007 en S4.006 besloten uit te breiden met een kijkvenster. Dit werd aangelegd in drie niveaus, startende direct onder de bouwvoor, waar de puinlaag zich bevond. Na de aanleg van het derde niveau was het pakket bijna volledig verdwenen. Tijdens het afgraven konden geen duidelijke rijen bakstenen, of andere structuren, zoals stookkanalen onderscheiden worden en bleek het eerder om gedumpt baksteenafval te gaan. Deze theorie sluit dan ook beter aan bij de situering van de sporen binnen het hellende landschap. Een oven heeft immers een luchttoevoer nodig, die beter is op een helling dan in een dalgebied. Vermoedelijk is er wel een baksteenoven in de buurt aanwezig en zijn dus de lager gelegen delen van het landschap gebruikt om het afval in te dumpen.

²⁸ Hartoch 2009, 62-66

Greppels in werkput 6

In werkput 6 werden twee lineaire greppels aangesneden met een verschillende oriëntatie, S6.001 en S6.002. Beiden lineair van vorm, heterogeen van samenstelling, met een witgrijze vulling. In beiden werd een klein aantal baksteen inclusies teruggevonden. Omdat de kleur en vorm erg uitgesproken waren, werden beiden gecoupeerd.

Figuur 16: Sporen 6.001 (links) en 6.002 (rechts)

Bij het couperen bleek dat beide sporen slecht tot matig goed waren bewaard. Spoor 6.001 was veel dieper bewaard dan spoor 6.002, maar over de oorspronkelijke diepte van de sporen kan, gezien de afwezigheid van de B-horizont niets gezegd worden. M.a.w. de greppel S6.001 kan oorspronkelijk nog veel dieper geweest zijn. Er werd tevens geen vondstmateriaal uit verzameld, waardoor een datering onmogelijk te geven is.

Kuilen, depressies en greppels in werkput 7

In proefsleuf 7, gelegen in het oosten van het terrein bij de Vuntestraat, werd het hoogste aantal mogelijk antropogene sporen aangetroffen. Na uitbreiding met een kijkvenster en het couperen van S7.006, werden een groot aantal sporen toch geïnterpreteerd als eerder natuurlijk dan antropogeen. Deze donkere vlekken zijn vermoedelijk restanten van de bovenliggende Ap2 horizont, die een vrij grillige ondergrens had en dus af en toe nog in het vlak te zien was. Op de locatie van het kijkvenster was deze horizont slechts heel fragmentarisch bewaard, waardoor ook in de coupe geen aflijning werd gezien (te ondiep bewaard).

Uiteindelijk bleven enkel volgende sporen over: S7.001, S7.002, S7.010 en S7.011.

Figuur 17: Coupe spoor 7.006

S7.001 is een lineair spoor aangesneden in de meest noordelijke hoek van de sleuf. Mogelijk gaat het hier om een perceelgreppel uit de late tot postmiddeleeuwen, in het spoor werd namelijk een bodemfragment van een kruik steengoed uit Raeren aangetroffen. Dit spoor oversneet S7002.

In het vlak was de aflijning van S7.002 moeilijker zichtbaar. Pas bij het couperen werd duidelijk dat we een brede gracht met twee vullingen hadden aangesneden. Bij gebrek aan vondstmateriaal is deze echter niet te dateren, we kunnen enkel zeggen dat hij werd oversneden door een greppel uit de late- tot postmiddeleeuwen. Wel relatief duidelijk is dat minstens 1 andere greppel in deze bredere greppel uitmondt.

Figuur 18: Coupe op spoor 7002

S7.011 werd ook gecoupeerd, maar bleek zeer slecht bewaard te zijn. Bij gebrek aan vondsten was ook dit spoor niet te dateren.

Figuur 19: Coupe spoor 7.011

Wel kan gezegd worden dat al deze greppels niet zijn afgebeeld op het historische kaartmateriaal, dat vanaf de late 18de eeuw voor de site beschikbaar is. Er kan dus ook met enige voorzichtigheid gesteld worden dat deze sporen vroeger dan de late 18de eeuw te dateren zijn.

5 Besluit

5.1 Algemeen

We kunnen besluiten dat er een duidelijke afwezigheid is van enige bewonings- of andere structuren, relevante perceelafbakeningen of vondstmateriaal. Het weinig aantal sporen kan samenhangen met de aftopping van het terrein, er kon namelijk nergens een B-horizont maar wel twee Ap horizonten waargenomen worden. Door de afwezigheid van de B-horizont, die volgens de bodemkaart wel aanwezig zou moeten zijn, is er ook weinig geweten over de mate van deze aftopping. Ondiepe sporen zullen vermoedelijk wel verloren gegaan zijn met de tijd.

De enkele sporen die wel bewaard zijn, waren perceelgreppels die matig tot slecht bewaard waren. S2 greppels waren iets dieper bewaard, maar deze kunnen oorspronkelijk nog veel dieper geweest zijn. De puinsporen in werkput 4 bleken vrij goed bewaard te zijn, maar dit is vermoedelijk te wijten aan de recente datum van deze sporen.

5.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Het doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

Welke bodemopbouw is tijdens het vooronderzoek vastgesteld? Is deze bodemopbouw over het hele terrein gelijkaardig of zijn er lokale verschillen? Op basis van welke bodemvormende factoren en/of processen kunnen de lokale bodemgenese en in voorkomend geval lokale variaties verklaard worden? Welke impact hebben bodemvormende factoren en/of processen gehad op het bewaringspotentieel of de bewaringstoestand van archeologisch erfgoed?

Volgende sequentie kon worden vastgelegd: Ap1 – Ap2 – C (twee pakketten, 1 homogeen en 1 pakket afwisseling fijne en grofkorrelige laagjes – tertiair substraat)

Er kunnen lokale verschillen waargenomen worden, in het noorden en het zuiden van het onderzoeksgebied is het tweede pakket van de C-horizont niet waargenomen, maar is het tertiaire substraat veel hoger aanwezig (cf.infra). Deze variatie is vrij normaal te noemen, de dikte van de C-horizont kan namelijk sterk verschillen.

Er kon op het terrein geen B-horizont waargenomen worden, maar wel twee Ap-horizonten. Dit geeft aan dat een deel van het terrein is afgetopt, waardoor verschillende ondiepe sporen kunnen verloren gegaan zijn. Doordat er nergens een B-horizont kon worden herkend, is de diepte van deze verstoring niet gekend.

Zijn er in de proefsleuven en de kijkvensters sporen vastgesteld? Zijn de sporen natuurlijk en/of antropogeen en wat is hun bewaringstoestand?

Ja, de meerderheid van de vastgestelde sporen zijn natuurlijk van aard. De weinige antropogene sporen betreffen puinsporen en greppels. De meeste van de greppels zijn niet erg diep bewaard, de puinsporen kennen een betere bewaring, maar dit is vermoedelijk te wijten aan hun recente datering.

Zijn er in de proefsleuven en de kijkvensters steentijdartefacten aangetroffen? Bevinden deze artefacten zich in situ?

Deze werden niet aangetroffen.

In het geval er relevante archeologische structuren of artefacten aanwezig zijn:

Kunnen op basis van vondstmateriaal, oversnijdingen en/of vulling uitspraken gedaan worden over de datering en de onderlinge fasering van de aangetroffen sporen?

Er werden slechts weinig sporen gevonden dus ook oversnijdingen zijn vrij zeldzaam. Daarenboven werd te weinig vondstmateriaal in de sporen aangetroffen om hierover duidelijke en juiste uitspraken te kunnen maken.

Kunnen er op basis van de aard van de contexten en/of het vondstmateriaal uitspraken gedaan worden over het type vindplaats (bewoning, funerair, religieus, artisanaal,...)? Kunnen er na het vooronderzoek reeds specifieke sporen of sporenclusters gedetermineerd en/of verwacht worden (plattegronden, enclos, graven, waterputten,...) en in welke densiteit?

Hier kunnen op basis van de gevonden sporen geen uitspraken over gedaan worden.

Kan voor deze vindplaats het principe van behoud in situ nagestreefd worden, zoja aan welke randvoorwaarden dient voldaan te worden?

Niet van toepassing.

Voor archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:

Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?

Niet van toepassing.

Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij het vervolgonderzoek?

Niet van toepassing, er dient geen vervolgonderzoek te gebeuren.

Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van de archeologische vindplaats op regionaal en op Vlaams niveau? In hoeverre zijn gelijkaardige vindplaatsen gekend en gedocumenteerd? Welke site-specifieke vraagstellingen kunnen geformuleerd worden bij een vervolgonderzoek?

Niet van toepassing.

Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke vermoedelijke hoeveelheid?

Niet van toepassing.

Is er sprake van een grondwaterproblematiek? Dient lijn- en/ of kaderbemaling in de begroting voorzien te worden bij een vervolgonderzoek?

Er is geen sprake van grondwaterproblematiek maar er dient tevens geen vervolgonderzoek plaats te vinden.

Welke rudimentaire inschatting kan er gemaakt worden van de tijdsduur van een vervolgonderzoek? Welke personeelsbezetting, personeelskwalificaties en (specialistische) begeleiding zijn hierbij aangewezen?

Niet van toepassing.

5.3 Advies

Gezien de erg beperkte resultaten van het archeologisch vooronderzoek adviseert BAAC Vlaanderen bvba geen archeologisch vervolgonderzoek.

6 Bibliografie

Algemene bibliografie:

BOGEMANS F. 2007: *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart: Kortrijk (Kaartblad 29)*, Brussel: Vrije Universiteit Brussel.

CHERRETTÉ B. e.a. 2012: *Voorlopige resultaten van de opgravingscampagne 2011 te Ruien - Rosalinde (gem. Kluisbergen): greppels en 'portiekgebouwen' uit de late ijzertijd? (prov. Oost-Vlaanderen, België)*, Lunula 20, 201-204.

DE BRABANDERE F., DEVOS M., KEMPENEERS P. ea. 2010: *De Vlaamse gemeentenamen: Verklarend woordenboek*, Brussel: Davidsfonds uitgeverij.

DE GEYTER G., JACOBS P., VAN LANKER V. ea. 1999: *Toelichting bij de Geologische kaart van België (Vlaams Gewest): Geraardsbergen (Kaartblad 30)*, Brussel: Ministerie van Economische Zaken.

GIERTS I., COX L., VANOVERBEKE R. ea. 2011: *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, verkaveling Huttegemstraat (Avelgem)*, BAAC Vlaanderen Rapport 3, Gent: BAAC Vlaanderen bvba.

HARTOCH E. 2009: Archeologisch onderzoek naar baksteenovens in Vlaanderen: een overzicht, in OOST T. & VAN DE VOORDE E. (eds.) *In vuur en vlam! Omgaan met baksteenerfgoed in Vlaanderen*, Jaarboek voor Geschiedenis en Volkskunde. Monografie 1, pp. 62-134, Antwerpen

JACOBS P., DE CEUCLAIRE M., DE BREUCK W. ea. 1999: *Toelichting bij de Geologische kaart van België (Vlaams Gewest): Kortrijk (Kaartblad 29)*, Brussel: Ministerie van Economische Zaken.

JANSSENS N. 2015: *Vroeg-Romeinse bewoning te Avelgem-Huttegemstraat, Signa Romana 4*

JANSSENS N. & DEMOEN D. 2015: *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Avelgem – Trappelstraat*, BAAC Vlaanderen Rapport 143, BAAC Vlaanderen bvba: Gent.

JANSSENS N., COX L. & VANOVERBEKE R. 2013: *Archeologische opgraving Avelgem – Huttegemstraat*, BAAC Vlaanderen Rapport 14, Gent: BAAC Vlaanderen bvba.

LAGA P., LOUWYÉ S. & GEETS S. 2001: *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*, Geologica Belgica 4/1-2, 135-152.

REYNS N. & DERIEUW M. 2011: *Archeologisch vooronderzoek Ruien (Kluisbergen) – Avelgemstraat*, *Rapporten All-Archeo* 047, Bornem

VANDEPUTTE O. 2008: *Erfgoedbibliotheek van de Belgische gemeenten. Oost-Vlaanderen*, Tielt

VAN RANST E. & SYS C. 2000: *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*, Gent: Universiteit Gent.

VERHULST A. 1995: *Landschap en landbouw in Middeleeuws Vlaanderen*, Gent

VERBRUGGE A. & DE GRAEVE A. & CHERRETE B. 2010: *Ruien-Rosalinde. Archeologische onderzoek, solva archeologie rapport* 16

VERBRUGGE A. & DE GRAEVE A. & GUILLAUME V. & CHERRETE B. & SERGEANT J. & CROMBE P. 2012: *Een afgedekte paleolithische site langs de bovenschelde te Ruien 'Rosalinde' (gem. Kluisbergen. O.-VI. B): voorlopige resultaten, notae praehistoriae* 32

Onlinebronnen:

CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI) 2015: Kluisbergen [online], <http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/#> (geraadpleegd op 16 juli 2015).

DOV VLAANDEREN 2015a: Databank Ondergrond Vlaanderen – Tertiair geologische kaart [online], <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html> (geraadpleegd op 16 juli 2015).

DOV VLAANDEREN 2015b: Databank Ondergrond Vlaanderen – Quartair geologische kaart [online], <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html> (geraadpleegd op 16 juli 2015).

DOV VLAANDEREN 2015c: Databank Ondergrond Vlaanderen – bodemtypenkaart [online], <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html> (geraadpleegd op 16 juli 2015).

GEOPUNT 2015a: *Middenschale Orthofoto* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 8 september 2015).

GEOPUNT 2015b: *topografische kaart* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 8 september 2015).

GEOPUNT 2015c: *Ferrariskaart* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 8 september 2015).

GEOPUNT 2015d: *Atlas der buurtwegen* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 8 september 2015).

GEOPUNT 2015e: *Popp-kaart* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 8 september 2015).

INVENTARIS BOUWKUNDIG ERFGOED 2015: Ruinen [online], <https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/geheel/20348> (geraadpleegd op 3 september 2015)

7 Lijst met figuren

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op orthofoto	1
Figuur 2: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart	3
Figuur 3: Hoogteverschillen binnen het onderzoeksgebied (blauw: hoogtelijnen met vermelding m TAW; rood: plangebied; grijs: sleuven)	4
Figuur 4: Situering onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart	5
Figuur 5: Situering onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart.	6
Figuur 6: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen	7
Figuur 7: het plangebied weergegeven op de Ferrariskaart.	10
Figuur 8: het plangebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen.....	11
Figuur 9: het plangebied weergegeven op de Poppkaart.	12
Figuur 10: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving	13
Figuur 11: Voorgesteld sleuvenplan (links) - Uitgevoerde proefsleuven (rechts).....	15
Figuur 12: Werkput 2 Profiel 1	17
Figuur 13: Werkput 5 profiel 1	18
Figuur 14: Overzichtsplan sleuven-sporen (oranje: baksteensporen; grijs: sporen; groene lijnen: natuurlijke sporen)	19
Figuur 15: Overzichtsfoto kijkvenster werkput 4 vlak 0b.....	20
Figuur 16: Sporen 6.001 (links) en 6.002 (rechts)	21
Figuur 17: Coupe spoor 7.006	21
Figuur 18: Coupe op spoor 7002	22
Figuur 19: Coupe spoor 7.011	22

8 Bijlagen

8.1 Lijsten

8.1.1 Fotolijst

8.1.2 Sporenlijst

8.1.3 Vondstenlijst

8.1.4 Lijst tekenvellen

8.1.5 Lijst profielen

8.2 Kaartmateriaal

8.2.1 Overzichtsplan

8.2.2 Overzichtsplan met hoogtelijnen

8.2.3 Detailplan kijkvenster WP 7

8.3 Digitale versie van het rapport, de bijlagen en het fotomateriaal

Bijlage 8.1.1. Fotolijst

[illegible]

Bijlage 8.1.1. Fotolijst

[illegible]

Bijlage 8.1.1. Fotolijst

2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Overzicht - 024.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Profiel 1 - 001.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Profiel 1 - 002.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Profiel 2 - 001.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Profiel 2 - 002.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 1 - 001.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 10 - 001.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 11 - 001.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 11 - 002.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 11 - 003.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 2 - 001.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 2 - 002.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 2 - 003.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 2 - 004.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 2 - 005.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 2 - 006.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 2 - 007.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 2 - 008.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 2 - 009.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 5 - 4 - 3 - 001.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 5 - 4 - 3 - 002.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 6 - 001.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 6 - 002.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 6 - 003.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 7 - 001.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 7 - 002.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 8 - 001.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 9 - 001.JPG
2015-196 - Kluisbergen Vuntestraat - WP7 - Spoor 9 - 002.JPG

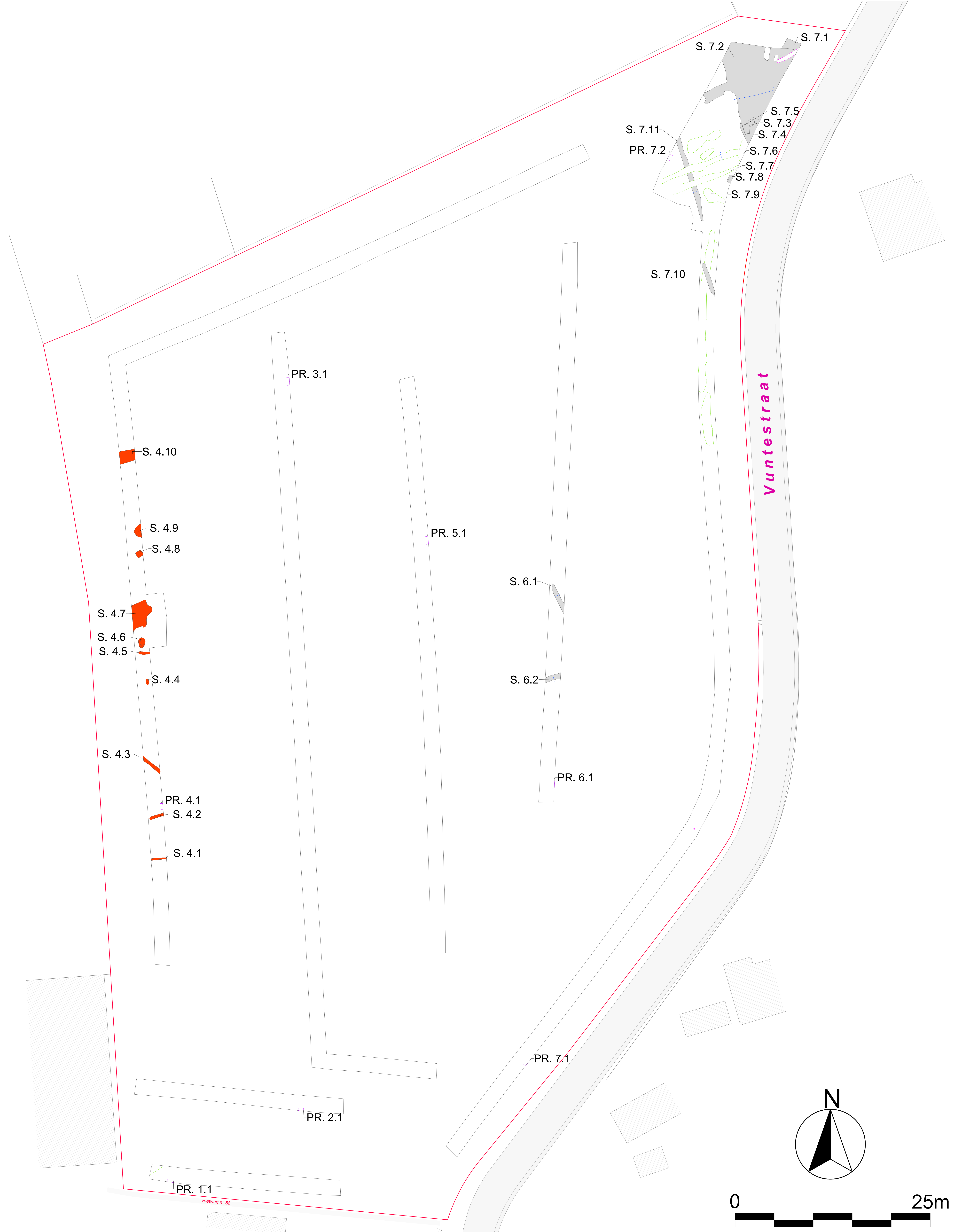
Bijlage 8.1.2. Sporenlijst

Spoor	WP	Vlak	Interpretatie	Vorm	Kleur	Inclusies	Hom/Het	Spoorrelaties	Datering
4.1	4	1	puinspoor	lineair	or-br	bs3, steenkool	het	zie profiel 1 wp4 l2	19de-20ste eeuw
4.2	4	1	puinspoor	lineair	or-br	bs3, steenkool	het	zie profiel 1 wp4 l2	19de-20ste eeuw
4.3	4	1	puinspoor	lineair	or-br	bs3, steenkool	het	zie profiel 1 wp4 l2	19de-20ste eeuw
4.4	4	1	puinspoor	ovaal	or-br	bs3, steenkool	het	zie profiel 1 wp4 l2	19de-20ste eeuw
4.5	4	1	puinspoor	lineair	or-br	bs3, steenkool	het	zie profiel 1 wp4 l2	19de-20ste eeuw
4.6	4	1	puinspoor	ovaal	or-br met grijze kern	bs2 en steenkool aan randen, BS1 in kern	het		
4.7	4	1	Puinspoor	lineair	or-br	bl kleibrokken, BS2, steenkool	het		
4.8	4	1	Puinspoor	onregelmatig	or-br	bs3, kalkmortel, steenkool	het		
4.9	4	1	Puinspoor	half rond	or-br	bs3, steenkool	het		
4.10	4	1	Puinspoor	lineair	or-br	bs3, kalkmortel, steenkool	het		
6.1	6	1	greppel	lineair	wigr gevlekt	bs1	het		
6.2	6	1	greppel	lineair	wigr gevlekt	bs1, bio1	het		
7.1	7	1	greppel?	lineair (op grens plangebied)	gr-lgr gevlekt	bio1	het	perceelsgreppel?	Steengoed
7.2	7	1	depressie	onregelmatig	blgr gevlekt	fe2	het		
7.3	7	1	kuil-depressie	onregelmatig	blgr gevlekt	fe2	het		
7.4	7	1	kuil-depressie	onregelmatig	blgr gevlekt	fe2	het		
7.5	7	1	kuil-depressie	onregelmatig	blgr gevlekt	fe2	het		
7.6	7	1	greppel-depressie	onregelmatig	blgr wi gevlekt	fe2	het		
7.7	7	1	greppel	lineair	blgr gevlekt	fe2, mn2	het		
7.8	7	1	kuil-natuurlijk	half rond	wgr-or gevlekt	fe2	het		
7.9	7	1	greppel?	lineair uitwaaiierend	wigr gevlekt	hk2, fe1	het		
7.10	7	1	greppel	lineair	zeer heterogeen, lbr, be, wigr gevlekt	bio3, hk1	het		
7.11	7	1	greppel	lineair	wigr gevlekt	fe2, mn1	het		

Bijlage 8.1.3. Vondstenlijst						
Vondst	WP	Vlak	Spoor	Categorie	Context	Datum
1	7	1	7001	AW	AAVL	1/09/2015

Bijlage 8.1.4. Tekenvellen					
Tekenvel	Formaat	WP	Inhoud	Datum aanmaak	Gescand
1	A3	1 tem 7	bodemprofielen + coupetekening 7011	1/09/2015	ja
2	A3	7 tem 6	coupetekeningen 7002,6001,6002	2/09/2015	ja

Bijlage 8.1.5. Profielen				
Profiel	WP	Richting	Tekenvel	Datum
1	1	OW	1	1/09/2015
1	2	OW	1	1/09/2015
1	3	NZ	1	1/09/2015
1	4	NZ	1	1/09/2015
1	5	NZ	1	1/09/2015
1	6	NZ	1	1/09/2015
1	7	NZ	1	1/09/2015
2	7	ZN	1	2/09/2015

Kluisbergen Vuntestraat

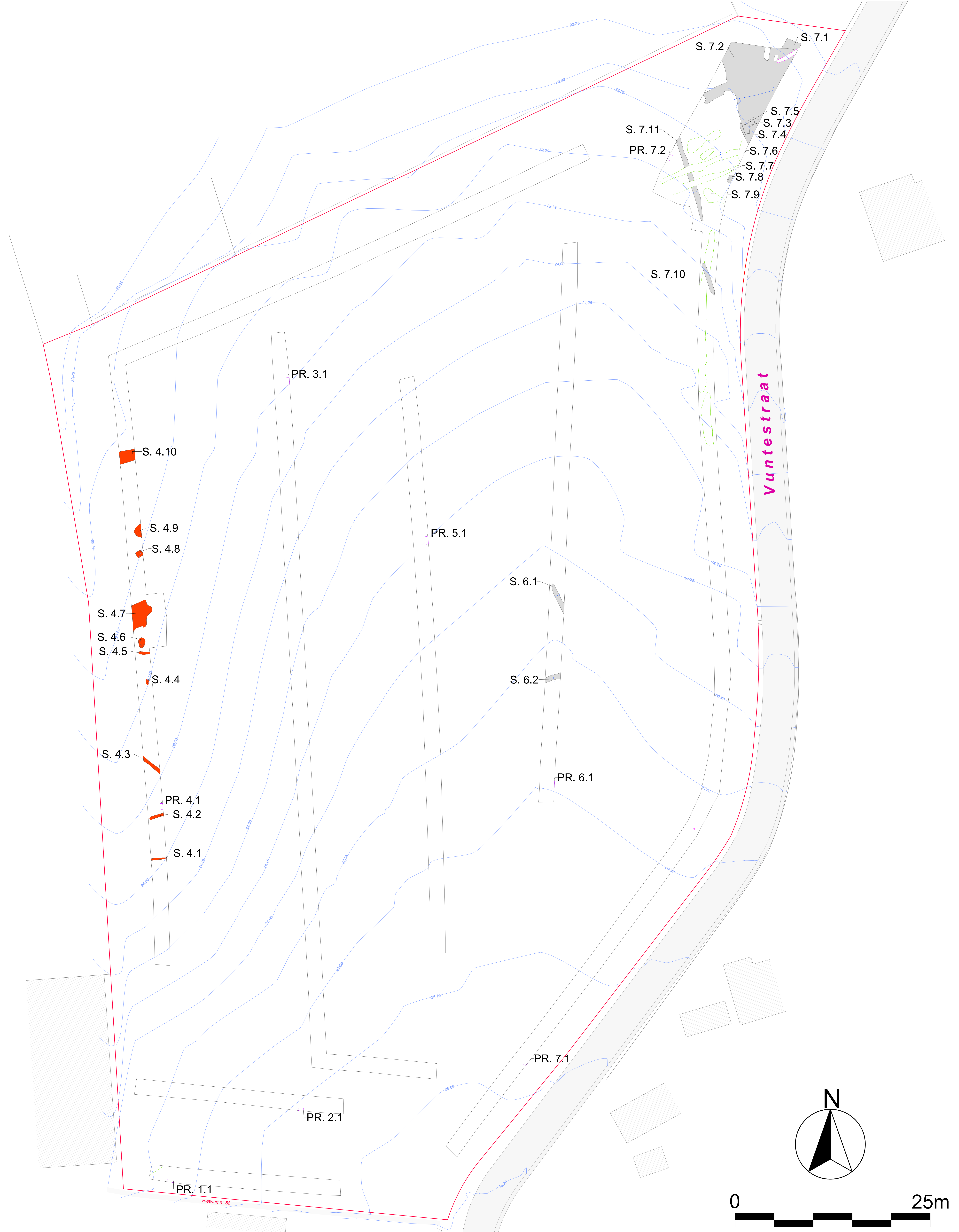
Overzichtsplan

Plan nr: 1

Dosnr: 2015-196 Vergunningsnr: 2015/354

Legende

- Sporen
- Baksteensporen
- Natuurlijke sporen
- Profielen
- Verstoringen

BAAC

ARCHEOLOGIE EN
BOUWHISTORIE

Kluisbergen
Vuntestraat

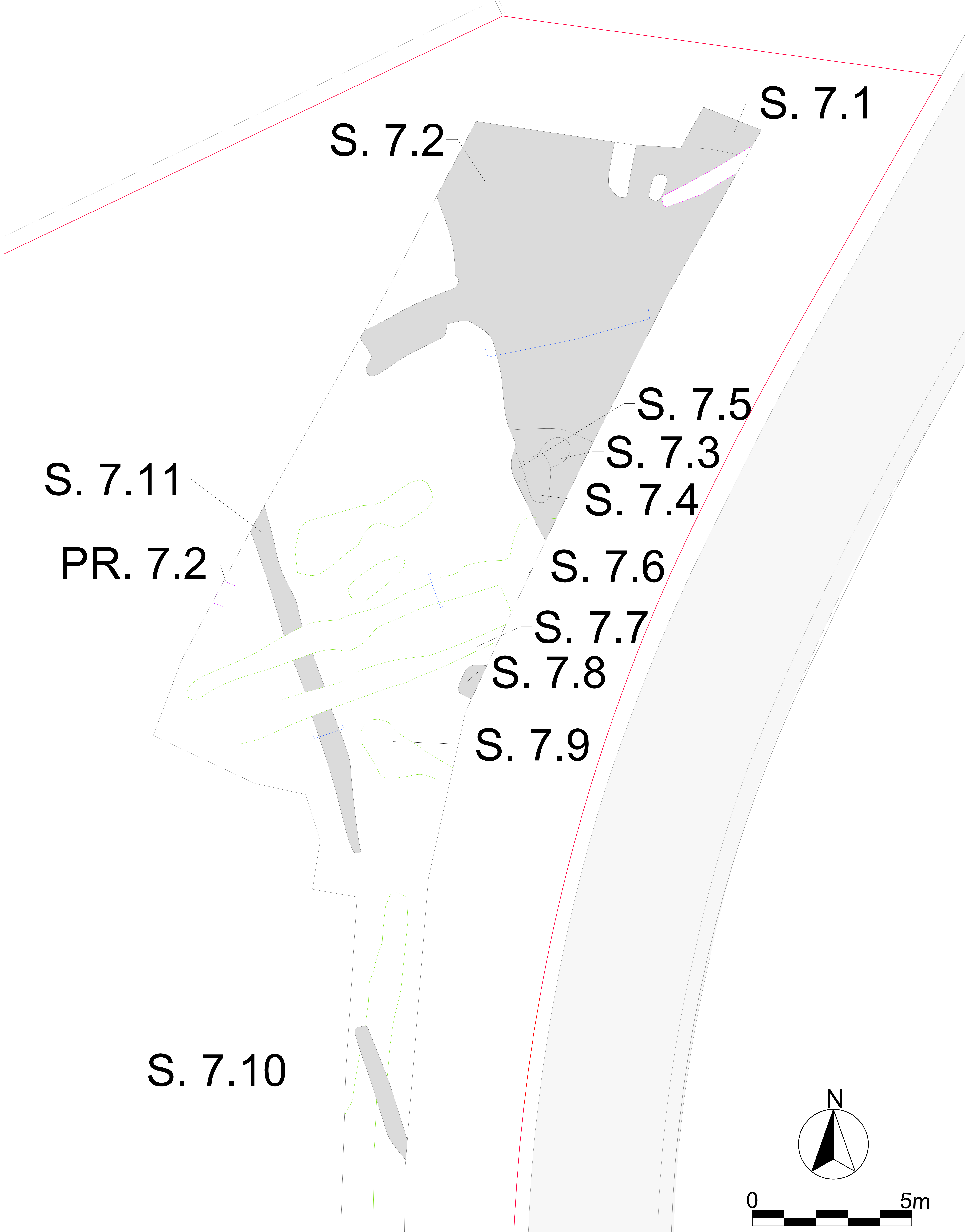
Overzichtsplan

Plannr: 1

Dosnr: 2015-196 Vergunningsnr: 2015/354

Legende

- Sporen
- Baksteensporen
- Natuurlijke sporen
- Profielen
- Verstoringsen

BAAC

ARCHEOLOGIE EN
BOUWHISTORIE

**Kluisbergen
Vuntestraat**

Overzichtsplan

Plannr: 1

Dosnr: 2015-196

Vergunningsnr: 2015/354

Legende

- Sporen
- Baksteensporen
- Natuurlijke sporen
- Profielen
- Verstoringsen